

Sygn. akt IV KK 738/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 12 lutego 2020 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k. bez udziału stron,

sprawy **Ł. Ś.**

skazanego za czyn z art. 180a k.k.,

z powodu kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść
skazanego od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w D., z dnia 15 marca
2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r., w sprawie o sygn. akt II K (...),
Sąd Rejonowy w D. uznał oskarżonego **Ł. Ś. (Ś.)** za winnego popełnienia występku
z art. 180a k.k. polegającego na tym, że w dniu 29 lipca 2017 r. w D. na ul. M.,
prowadził pojazd mechaniczny marki Audi o nr rej. (...), nie stosując się do decyzji
Starosty W. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi w

ruchu lądowym - i za to skazał go na karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł. Jednocześnie na mocy art. 42 § 1a pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i stał się prawomocny w dniu 23 marca 2018 r.

Kasację od tego wyroku wniósł na korzyść skazanego Prokurator Generalny, który zarzucił rażącą obrazę przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 180a k.k. poprzez przyjęcie, że czyn przypisany Ł. Ś. polegający na tym, iż w dniu 29 lipca 2017 r. w D. prowadził pojazd mechaniczny marki Audi o nr rej. (...) nie stosując się do decyzji Starosty W. nr (...) o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi w ruchu lądowym, wyczerpuje znamiona tego występku, podczas gdy w dacie czynu i orzekania przez Sąd wobec Ł. Ś. nie została wydana przez właściwy organ decyzja o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, lecz decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy wobec przekroczenia liczby 24 punktów karnych za naruszenie przepisów ruchu drogowego, w związku z czym przypisany oskarżonemu czyn stanowił wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. i w konsekwencji jego skazanie za przestępstwo z art. 180a k.k. nastąpiło z rażącą obrazą prawa procesowego, tj. art. 400 § 1 k.p.k. obligującego sąd w przypadku ujawnienia się po rozpoczęciu przewodu sądowego, iż czyn oskarżonego stanowi wykroczenie, do rozpoznania sprawy w tym samym składzie przy zastosowaniu w dalszym jej toku przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia co do czynu z art. 94 § 1 k.w.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym i należało ją uwzględnić w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma autor kasacji, że przedmiotowy wyrok został wydany z rażącym naruszeniem wskazanych w zarzucie kasacji przepisów prawa materialnego i procesowego, mającym istotny wpływ na treść orzeczenia.

Należy zauważyć, że odpowiada za występki z art. 180a k.k. sprawca czynu

polegającego na tym, iż na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, prowadzi pojazd mechaniczny, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Nie ulega więc wątpliwości, że znamiona tego występku zostaną zrealizowane wówczas, gdy wobec sprawcy wydano decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 stycznia 2019 r., w sprawie o sygn. akt II KK 558/17 (Prok. i Pr. - wkł. 2019, Nr 6, poz. 7) - „Zachowanie sprawcze opisane w art. 180a k.k. polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego przez osobę, której decyzją właściwego organu zostały cofnięte uprawnienia do kierowania pojazdami. Warunkiem odpowiedzialności na podstawie art. 180a k.k. jest pozbawienie sprawcy uprawnień do kierowania pojazdami na mocy decyzji właściwego organu. Brak takiej decyzji oznacza, że nie zostało wypełnione wskazane znamię. Przestępstwo może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła, ale tylko w okresie, na jaki cofnięto tą decyzją uprawnienia”.

Cofnięcie uprawnień może oczywiście nastąpić w drodze decyzji administracyjnej. Uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi cofa starosta w przypadkach określonych w art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2015 r., poz. 155 z późn. zm. – dalej jako u.k.p.), a także w przypadku określonym w art. 182 § 2 k.k.w. Podstawa cofnięcia uprawnień nie ma znaczenia, ważne jest natomiast, aby w chwili prowadzenia pojazdu mechanicznego przez sprawcę decyzja o cofnięciu uprawnień była wykonalna.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że w toku postępowania prowadzonego przeciwko Ł. Ś. uzyskano odpis decyzji Starosty W. z dnia 14 kwietnia 2011 r., nr (...), wydanej na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908 j.t. z późn. zm. – dalej jako p.r.d.) oraz odpis wniosku o sprawdzenie kwalifikacji kierującego pojazdem, wydanego przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w K. z dnia 7 marca 2011 r., na mocy której zatrzymano Ł. Ś. prawo jazdy kat. „B”, numer (...), wydane na druku (...) przez Starostę W. oraz zobowiązano go do natychmiastowego zwrotu prawa jazdy. Decyzji tej nadano rygor

natychmiastowej wykonalności i na jej podstawie zatrzymano Ł. Ś. prawo jazdy wobec przekroczenia liczby 24 punktów karnych za naruszenie przepisów ruchu drogowego. Z informacji uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w W. wynika, iż nie została wydana wobec niego decyzja o cofnięciu uprawnień na podstawie art. 140 p.r.d. Z dodatkowej informacji Wydziału Komunikacji i Transportu w W. z dnia 21 sierpnia 2017 r. wynika, że w dniu 6 maja 2011 r. w związku z decyzją Starosty W. o zatrzymaniu prawa jazdy oraz wnioskiem Komendanta Wojewódzkiego Policji w K. o kontrolne sprawdzenie kwalifikacji, Ł. Ś. zwrócił do depozytu tamtejszego wydziału prawo jazdy. Podobna informacja została udzielona przez Starostwo Powiatowe w W. w piśmie z dnia 22 listopada 2017 r. Z dokumentów tych wynikało, iż Starostwo Powiatowe - Wydział Komunikacji i Transportu - w W. nie posiada informacji o pozytywnie zdanym egzaminie sprawdzającym kwalifikacje Ł. Ś., jak również, aby w stosunku do skazanego Starosta W. wydał decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Zgodnie z treścią przepisów obowiązujących w czasie wydania decyzji administracyjnej Starosty W. z dnia 14 kwietnia 2011 r., w razie przekroczenia przez kierującego liczby 24 punktów karnych za naruszenie przepisów ruchu drogowego, starosta obowiązany był do wydania decyzji administracyjnej o zatrzymaniu prawa jazdy (art. 138 ust. 1 i art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy Prawo o ruchu drogowym).

Wydanie przez starostę decyzji o cofnięciu uprawnień na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 2 p.r.d. pozostaje w związku z wymogiem posiadania przez kierowcę umiejętności kierowania pojazdem w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu ruchu drogowego. Podstawę cofnięcia uprawnień stanowi negatywny wynik egzaminu państwowego, chodzi zatem o wypadki, gdy kierowca został skierowany na egzamin kontrolny decyzją starosty, gdy zachodziły uzasadnione zastrzeżenia co do jego kwalifikacji (art. 114 ust. 1 pkt 1 lit. a p.r.d.), lub na wniosek komendanta wojewódzkiego Policji, w razie przekroczenia 24 punktów za naruszenia przepisów ruchu drogowego (art. 114 ust. 1 pkt 1 lit. b p.r.d.). Cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdem silnikowym następowało ze względu na niepoddanie się sprawdzeniu kwalifikacji we wskazanych powyżej wypadkach, czyli w związku z niestawieniem się kierującego na egzamin kontrolny.

Jak już wcześniej wskazano, z informacji uzyskanych ze Starostwa

Powiatowego w W. wynika, iż wobec Ł. Ś. decyzji o cofnięciu uprawnień nie wydano.

Ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, która weszła w życie z dniem 19 stycznia 2013 r., zmieniono tryb postępowania wobec osób, które przekroczyły ustawowy limit punktów karnych w ten sposób, że w razie spełnienia się przesłanek ustawowych starosta obowiązany został do wydania decyzji o cofnięciu uprawnień. Jednak mimo zmiany przepisu w omawianym zakresie niemożliwe stało się następcze wydanie decyzji o cofnięciu uprawnień wobec Ł. Ś..

Przypisany oskarżonemu czyn stanowi wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2008 r., w sprawie o sygn. akt IV KK 282/08, (OSNKW 2008, z. 12, poz. 97), przez osobę niemającą uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć także osobę, której zatrzymano prawo jazdy, w okresie zatrzymania prawa jazdy, jak i po tym okresie, gdy zatrzymanie trwało dłużej niż rok, zaś osoba ta nie wypełnia wymogu wynikającego z art. 114 ust. 1 pkt 2b ustawy Prawo o ruchu drogowym, który to nieobowiązujący już przepis dotyczył wymogu poddania się kontrolnemu sprawdzeniu kwalifikacji przez osobę ubiegającą się o zwrot zatrzymanego prawa jazdy, którego była pozbawiona na okres przekraczający rok. Obecnie kwestię tę regulują przepisy art. 103 i art. 104 u.k.p.

Stwierdzić trzeba, iż Sąd Rejonowy w D. uznając wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r. Ł. Ś. za winnego popełnienia występku z art. 180a k.k., podczas gdy w stosunku do niego właściwy organ nie wydał decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, a jedynie decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy, dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego oraz procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, skoro oskarżonemu przypisano występki, zamiast wykroczenia.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy winien dostrzec tę kwestię i zastosować przepis art. 400 § 1 k.p.k. i po ujawnieniu się po rozpoczęciu przewodu sądowego, że czyn oskarżonego stanowi wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., sprawę Ł. Ś. rozpoznać w tym samym składzie, stosując w dalszym jej toku przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Sąd bowiem ma

obowiązek stosować art. 400 § 1 k.p.k. wtedy, gdy ujawni się, że czyn oskarżonego stanowi wyłącznie wykroczenie, a nie przestępstwo, jak zakwalifikowano ten czyn w akcie oskarżenia. Sąd proceduje wówczas nadal w tym samym składzie, lecz nie w oparciu o przepisy postępowania karnego, ale przepisy regulujące postępowanie w sprawach o wykroczenia (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KK 439/17, LEX nr 2603303*).

W konsekwencji naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 180a k.k., Sąd ten nie zastosował się do regulacji art. 400 § 1 k.p.k., przez co dopuścił się również rażącego naruszenia tego przepisu procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Z tych powodów należało uwzględnić kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść oskarżonego Ł. Ś., uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania, w którego toku Sąd będzie mieć na uwadze powyższe wskazówki Sądu Najwyższego.

Zwróci też Sąd uwagę na przepisy art. 45 § 1 i 2 k.w., także w kontekście stanowiska zawartego w tym zakresie przez autora kasacji.